

Veronika Kapcová

ÚSMEVNÉ POCITOPISY

Kuba, Nepál, Guatemala, Mexiko, Indonézia

ÚSMEVNÉ POCITOPISY

píše Latina na cestách

Veronika Kapcová

Kuba, Nepál, Guatemala, Mexiko, Indonézia

+ mudrlanti Malvi a Sali

Veronika Kapcová

Úsmevné pocitopisy

píše Latina na cestách

Vydal © Elist s.r.o., Liptovský Mikuláš, 2021

Text © Veronika Kapcová

Fotografie © Veronika Kapcová

Fotografia na obálku: Zuzana WAKI Černáková

Návrh obálky a grafická úprava: Dominika Ružová

Jazyková korektúra: Silvia Valkovič

Tlač: FINIDR, s.r.o.

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť
v žiadnej forme reprodukováaná bez písomného súhlasu autorky.

Kontakt na autorku: info@veronikapcova.sk

Objednávky: www.veronikapcova.sk/pocitopisy

ISBN 978-80-8197-407-6

***Túto knihu venujem svojmu ocinovi.
Určite by bol jej prvým usmíatym čitateľom.***

ÚVOD

Volám sa Veronika, som autorka projektu Latina na cestách, vášnivá cestovateľka, sprievodkyňa, milovníčka salsy a Južnej Ameriky.

Možno vás už nejakú dobu láka niekam vyraziť, a tak sa chcete naladiť a začítať do cestovateľských riadkov. Možno nie ste cestovatelia, ale radi čítate príbehy z ciest v pohodlí svojho domova. Podte so mnou do ďalekých krajín prostredníctvom mojich fotografií a Úsmevných pocitopisov z ciest. Cestovanie je nákazlivé ako smiech!

Ako som začala cestovať...

Ako malá som počula o dobrodruhoch, čo si vezmú batoh a vyrazia na cesty. Chcela som k nim patriť aj ja. Vedela som, že raz budem cestovať ako tí chlpatí, vlasatí dobrodruhovia v kaki oblečení, s klobúkom lovca motýľov a džípom Land Rover Defender. Rodičia sa nad mojím snom len pousmiali. Písali sa totiž komunistické roky...

...a potom predsa len prišla sloboda...

Moje sólo cestovanie do exotiky sa začalo v juhovýchodnej Ázii v roku 2006. Na cestu som hľadala partáka. Nenašla som. Tak som hľadala odvalu ísť sama. Našla som. Zobrala som si dvoje uši, zvedavé oči, slobodné jasajúce srdce, nazbierala som parádne zážitky a písala domov úsmevné pocit(y)opisy.

Juhovýchodná Ázia vás vraj naučí všetko, čo potrebujete k sólo cestovaniu. Naučila. A dala mi omnoho viac. Splnila som si ďalšie cestovateľské sny, navštívila 80 krajín a každá z nich ma očarila svojou krásou. Odttedy túžim v ľuďoch prebúdzaf ich nesmelú dobrodružnú dušu, aby sa tiež vydali na cesty.

Moja prvá dobrodružná sólo cesta po juhovýchodnej Ázii bola po všetkých stránkach krásne improvizovanou a panenskou „divočinou“. Musela som odolávať pochybnostiam, či pre mňa bude bezpečné ísť sama. Veď samú ma môžu znásilniť, rozkrájať, zabiť a predáť moje orgány!

Žiaden plán a žiadne ubytko, len letenka a zbalená bláznivo naľahko. O svoj malý zaklápací tlačidlový mobil Nokia som sa tak bála, že som ho skryla hlboko v ruksaku, aby mi ho náhodou neukradli. Keď som potom videla, s akými parádnymi smartfónmi tam Aziati pobejú, pochopila som, že mojej dinosaurej Nokii nič nehrozí.

Dôležité odhalenie

Predstavte si, ja som už v roku 2006 bola vlastne blogger! Fakt! Netušila som, čo to znamená, ale bola som blogger so zaklápacou tlačidlou Nokiou, bez selfie tyčky, bez wi-fi na hosteli a na cestách som k svojmu „blogovaniu“ používala stovky internetových kaviarní. Každý deň som posielala e-mail zdarného prežitia mojej VIP skupine: mama, rodina a kamoši. Nemala som od nich súhlas v súlade s GDPR a proste som ich brutálne spamovala. Každý deň!

Nestážovali sa. Práve naopak, chceli viac. Nečakala som, že ľudia sa na mojich pocitopisoch budú tak baviť, že si ich budú čítať pri kávičke alebo že ich majú na nočnom stolíku a nevedia sa dočkať ďalšieho dielu. Uznajte, nebudem predsa písať smutné e-maily, keď v kópii je mama, a už vôbec nie, keď som na cestách šťastná, očarená a mám dobrú náladu.

Juhovýchodná Ázia ma naučila všetko, čo som na začiatok potrebovala: predvídať, nebáť sa, otvoriť oči, natrčať uši, zapchať si nos, plánovať, meniť plány, zmestiť sa do rozpočtu, počúvať rady iných, nevšímať si rady iných, rozoznávať jedlo, z ktorého bude črevné bum-bum, pokračovať v ceste, aj keď už mám hromy-blesky...

Vytvorila som si cestovateľské know-how, ktoré som potom na ďalších cestách dopĺňala o ďalšie know-how, a odvtedy už viem, ako na to (hau). Mýlila som sa, keď som si myslela, že cestovať do exotiky stojí celý majland. Naučila som sa cestovať za babku.

A prečo vlastne Latina?

Najviac na svete milujem Ekvádor, kde som pár rokov žila, pracovala v prekladateľskej agentúre a neskôr sprevádzala turistov po Južnej Amerike. Ekvádor je moja láska. Rozprávať ľuďom o tejto krajine v tvare srdca na rovníku ma vždy rozžiari. Milujem latino hudbu a tancujem salsu. Dušou a srdcom som proste Latina.

Viac o mne sa dočítate
na mojom webe Latina na cestách
www.veronikapcova.sk/moj-pribeh
Stačí použiť tento QR kód.

Niečo o mudrlantoch

MALVI

Po návrate z juhovýchodnej Ázie som už bola prudko odvážna a vedela som, „ako na to“. Plánovala som ďalšie dobrodružstvá. Do cesty mi prišiel kamoš Malvi. Keď začul, že mojou ďalšou destináciou bude Kuba, okamžite sa spýtal: „Zoberieš ma? Idem!“ Vážne? Nehovoril to len tak? Nehovoril. Myslel to smrteľne vážne. Veľmi som sa tešila. Na Kube som totiž po večeroch plánovala tančovať salsu a „cestovateľský manžel“ by sa mi hodil.

Predstavujem vám teda svojho prvého partáka Malviho. Týpek je to sympatický, s dobrým srdcom, zábavný, ľahko rozosmiateľný a jeho cestovateľskou výhodou je, že je veľmi odolný a zaspí v každom dopravnom prostriedku. Miluje krásu! Presnejšie, krásne usoplené deti, pohľad na krásne fotogenické domorodé ženy, krásne steaky a krásnu zmrzlinu. Je to pohodák a nejedna domorodkyňa by mu na papier rada napísala svoje telefónne číslo alebo e-mailovú adresu, keby niečo také mala.

SALI

Skôr než začneme, predstavím vám aj ďalšieho člena dobrodružného tímu menom Sali, ktorý sa pridá v pocitopise z Nepálu. Asi sklamem pánskych čitateľov. Sali nie je žena. Jedinou ženou v partii aj naďalej ostávam ja. Zvyknete si.

Sali dostal prezývku už v detstve, keď vylizoval z dlane šumienku značky „Sali“. Aj vy ste vylizovali šumienky z dlane? Ach, nevyťahujme archív, poďme radšej späť

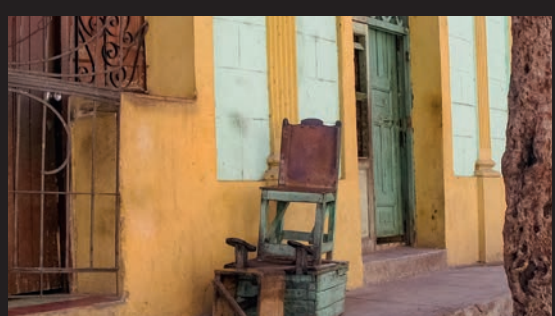
k Salimu. Usmiaty, nenápadný, nižší-šírší, pevný, odolný, prevelice zábavný a s dobrým rebelským srdcom. Talentovaný umelec, priam básnik, a tiež šermiar vo výslužbe. Taký ten typ, ktorého keď sa niečo spýtate, tak sa just nič nedozviete, ale keď sa nepýtate, dozviete sa veľa. A hlavne sa poriadne nasmejete.

Rozhodovala som sa, či napísať pocitopisy o svojej prvej ceste na vlastnú päsť po juhovýchodnej Ázii, alebo písať o Južnej Amerike, keď som predsa Latina.

Nakoniec som sa rozhodla pre krajiny, ktoré som navštívila so svojimi partákmi. Nikdy by som neverila, čo so sebou prinesie stretnutie týchto dvoch mužov, ktorí sa predtým nepoznali. Už sa neviem dočkať, kedy vám vyrozprávam, ako nám bolo na Kube, v Nepále, v Guatemale, v Mexiku a v Indonézii.

Usadzte sa, pripútajte sa, vyrážame!

KUBA

január 2008

Malvi a Panchita (ja)

Rozhodla som sa, že musím zažiť Kubu za vlády bradáča Fidela.

Na cestu som potrebovala parťáka, ktorý by hral môjho cestovateľského manžela, aby som si mohla občas zatancovať salsu a aby ma príliš neotravovali horkokrvní Kubánci. Pridal sa kamoš Malvi a vyrazili sme na tri týždne. Ruksak zbalený a odložený v šatni v londýnskom Salsa bare, kde som pretancovala silvestrovskú noc 2008, a odtiaľ šup rovno na letisko. Očakávania boli obrovské. Tešili sme sa na tropickú verziu komunizmu ako dvaja pionieri.

Po príchode na letisko v Havane, priamo v rukáve, ktorým sa vychádza z lietadla a vchádza do priletovej haly, stála na kraji skupinka eštechákov, ktorí si nás prezerali. Bolo ich tam toľko, že mi najskôr napadlo, že to snáď budú otravní taxikári, čo nás chcú niekam odviezť. Snáď by ich pustili až sem?

Boli však ticho, nič neponúkali a každý mal na visačke nejakú funkciu. Podľa toho som usúdila, že sú to starí známi štátni funkcionári a keďže máme za sebou nejaký ten socialistický odchov, štuchli sme jeden druhého, vzorne pioniersky kráčali vo dvojici a nekládli ani zbytočné otázky, ani zbytočné pohľady.

Uprostred prázdnej priletovej haly milé stvárnenie socialistickej pre-zamestnanosti. Malý stolík, päť ľudí v bielych lekárskech plášťoch. Znudene zízali, nič nerobili, len vykecávali. Bolo to päť pekne nahodených, namaľovaných zdravotných sestričiek. Napadlo mi, že tam boli na to, aby v zárodku diagnostikovali, či niekto nepriváňa príliš kapitalistické názory.

Nasledovala chvíľka stresu - pasová kontrola. Malvi mal totiž rozbitý pas. Už v Bratislave colník riešil, že jeho pas vyzerá, akoby si ho Malvi deň predtým sám vyrobil. Fotka podivne vytŕčala, akoby bola nalepená na kuse tvrdého papiera a tak vlepená do pasu na nejakú inú pôvodnú fotku. Malvi takticky zvolil okienko s kubánskou colníčkou a vôbec ma neprekvapilo, že s tým jeho úsmevom prešiel.

Vonku nás čakala poriadna zima. Tropický šok! Spolu s nami totiž prišiel aj studený front. Malviho hrial pohľad na pekné Kubánky, mne ostávala len cestovateľská slivovica.

Prišli sme do našej *casy particulares* – ubytovanie u domácich je vynikajúci spôsob, ako precestovať Kubu. Čakala nás tu „manažérka“ Elza. Ako matróna v hojdamcom kresle na nás vychrlila naučený prejav a ani len sliny neprehltla. Najprv sa zdala byť taká mrcha, ale potom sa aj usmiala a celkom jej to svedčalo. Zrazu z nej bola celkom pekná Kubánka. V rýchlosti nám pomenila itinerár, „zakázala“ nám ísť do Varadera, pretože tam bude zima a len hotely na pláži. Nasadila nám chrobáka do hlavy, ale po čase sme sa zhodli, že ju poslúchneme. Vďaka tomu sme nakoniec získali viac času a rozhodli sme sa „spraviť celú Kubu“ - ísť na východ do Santiaga de Cuba a ešte ďalej na východ do mesta Baracoa. Elza nás poslala na izbu a tam už na nás čakala manželská posteľ. Oooooo! Šup-šup zháňať pre nás, len dvoch kamošov, ešte jednu posteľ.

Ráno nedočkavo do mesta. Vzdychali sme ako dvaja socialistickí pionieri, ktorým sa splnil sen, vidieť Kubu za čias bradáča Fidela. Nevedeli sme sa dohltiť. Zababušení a uzimení v trekových sandáloch sme brázdili ulice Havany v oblakoch dymu zo starých amerických imperialistických áut bez katalyzátora, ktoré nehanebne naďalej používajú, aj keď Ameriku neľúbia. Obdivovali sme koloniálnu architektúru rozpadávajúcích sa domov. Niektorým stojí už len predná fasáda a zozadu nič nie je. Takto si v socializme užívajú španielsky kolonializmus a americký imperializmus v podobe starých amerických áut *oldtimerov*. Sú to fakt parádne delá.

Zdá sa, že Kubánci nič neopravujú, len používajú. Ale treba im to nechať, veď nie je za čo topánky kúpiť, tak čo tam po rozpadávajúcích sa koloniálnych domoch. Samozrejme, nájdú sa aj takí, ktorí si tie topánky majú za čo kúpiť. Teda vlastne psssssst. Oni sú si predsa všetci rovní, tvrdil Fidel.

Ďalšia krásna spomienka na sociík sa nám naskytla v pekárni, kde boli tri chleby v regáli a štyri predavačky za pultom. Len sedeli a keď si niekto niečo vypýtal, ledva sa postavili. Veď predsa rušíme a ony chcú vykecávať. Zase tá super prezamestnanosť, tentokrát v pomere 3 : 4 – chlieb verzus predavačky. Každá jedna predaná

žemľa bola zapísaná do dvoch zošitov. Zaujímavo zbytočné. V ďalšej pekárni nám teta skúšala predať žemľu za 2 pesos (2 koruny), keď videla, že sme turisti. Neviem, kde sa v nej ten pokročilý kapitalistický biznis nápad zrodil, veď si máme byť všetci rovní. Pripomenuli sme jej, že včera bola žemľa za 1 peso. Čakala, kedy odíde kubánsky zákazník, aby pred ním nestratila tvár, a povedala nám, že OK, že teda za 1 peso, ale že tie žemle boli včera menšie. Dobre sa vynašla. Kubíci majú všeobecne super reakcie a odpovede, sú veľmi šikovní a vtipní.

Aby som nezabudla, musím vám povedať, že ja sama som bola prekvapená, ale zrazu som vedela po španielsky. Stala sa zo mňa prekladateľka srdcových záležitostí. Večer sme sa totiž boli prejsť a vtom sme začuli, ako nás niekto volá do malilinkého domčeka na hlavnej ulici v starom meste Havany. Pekná mladá Kubánka menom Lady, jej „manžel“ Ernesto, *mamma* a ďalší kamarát Rodolfo. Stiahli nás dovnútra.

Nebolo kde sedieť, kuchyňa mala asi 2 x 2 metre, ale dobrých ľudí sa všade veľa zmestí, a opitých ešte viac.

Ernesto nalieval Malviho Havana rumom. Stiahli dve fľaše. Ja som sa zdržala na dvoch štamperlíkoch. Ešteže som veľa nepila, lebo bolo treba prekladať. Zdôrazňujem: Pre-kla-dať. Asi mi bol ten jazyk „shŭry dán“. Po španielsky som nevedela ani „ň“ a zrazu som riešila rozličné veci.

Po pár rumových *stimulos* sa Ernesto začal ku mne nejako mať. Zrazu vyšlo najavo, že to bola len sranda a on a Lady nie sú manželia. Malvimu v tom okamihu zmäklo srdce z úsmevu mladej, náhle slobodnej Lady a Ernesto mohol ďalej spokojne otravovať mňa. Ale pozor, aj Lady sa trolilinku páčil Malvi.

Ernestovi sa Malviho pravé meno zdalo moc ženské. V tomto rumovom štádiu sa už Malvi nevolal Malvi a dostal nové meno. Náznakom vztýčeného predlaktia a vrčaním samcov si navzájom dokazovali, akí sú to mužní chlapi, a teda Malvi bol pasovaný na Estéfana.

Mali sme veľkú radosť, že sme sa dostali medzi domácich hneď takto v prvý deň. „Prekladala“ som odušu. Po troch rumoch mi to mastilo a tuším to bola španielčina. Môj recept? K francúzskym slovám pridáte španielsky znejúcu koncovku -os, a je vymalované. Rozumenos?

Večer sme zakončili v *Casa de la Música*, kam sa obyčajní ľudia len tak nedostanú, pretože pre nich je tam vysoké vstupné, a keďže „pracháči“, čo si vstupné môžu dovoliť, sa nedostavili, nebolo s kým tancovať salsu. Estéfano zatiaľ skúšal svoje prvé salsa kroky v náručí krásnej Lady.

Vysmiaty vyhadzovač, ktorý pri dverách mykal riťkou do rytmu, si všimol, aká som nešťastná bez tanečníka. Prišiel sa ospravedlniť, že so mnou nemôže tancovať, lebo šéf by nesúhlasil. Aké milé. Zohnal mi tanečníka na jeden tanec a on si tam aj naďalej sám tancoval pri dverách. Kubánci sú stále v tanečnom pohybe. Keď chodia, tak tancujú a prevažujú bokmi. Všade tóny salsy, živá hudba v baroch.

Ráno opäť v uliciach Havany. Program dňa bol podfarbený lízaním zmrzliny. Frekvencia jedenia zmrzliny u Malviho je každých 30 – 45 minút. Mali totiž točenú zo stroja za korunu, a tú má Malvi najradšej. On ju nelíže, ale kúše a hltá.

Človek si tu musel zvyknúť na to, že predavači chytajú peniaze a hneď potom jedlo. Ako u nás za komunizmu, keď predavačky krájali plátky šunky do dlane, a potom blokovali.

S tým som sa nikde na cestách nestretla. Ešte aj staré babky v peruánskych horách, keď nám predávali pečené zemiaky z fúrika, chytali nám ich do sáčku. Pri vysokom percente ich zadarmo získanej kubánskej vzdelanosti by o hygiene mali niečo vedieť. Ale o kubánskom vzdelaní vám poviem neskôr.

Zašli sme do „Tuzexu“. Tuzex je naše pomenovanie pre obchod, kde mali aspoň nejaký tovar, na rozdiel od obchodov pre smrteľníkov.

Tuzex verus Potraviny

V Tuzexe sa platilo silnejšou kubánskou menou *pesos convertibles* (skratka CUC, čítaj KUK) a v potravinách, ak tam vôbec niečo mali, za *kubánske národné peso*. My sme mali v peňaženke po celý čas obe meny. Naučili sme sa medzi nimi prepočítavať, pretože raz nám vydali v kukoch, a raz v pesos. V Tuzexe nakupujú aj Kubánci, ale len tí, čo na to majú, a veru zdá sa, že niektorí na to majú. Síce sú si „všetci rovní“, ale verte mi, niektorí sem proste ani nevkrôčia. Vy, starší čitatelia, si isto spomeniete, ako to s Tuzexom bolo u nás.

Popíšem vám ľahostajnosť obsluhy zákazníka. Prosím pekne, keď sme tam vošli s tou našou kukovou zásobou peňazí, predavačka so šunkovou žemľou v ruke pretočila oči, ako že nemá najmenšiu chuť obslúžiť nás.

Keď už pri kase stálo zopár ľudí, dokymácala sa tanečnou chôdzou, znudene sa zhupla na jeden bok v štýle „som sexi“, jednou rukou naďalej jedla

svoju žemľu a druhou blokovala tovar a brala zaň platbu. A to všetko komunistickou rýchlosťou. Dalo by sa povedať, že viac jedla, než obsluhovala.

Mali sme chuť na ovocie, ktorá sa pri pomyslení na čerstvo vytlačený džús na ulici prudko stupňovala. Boli sme síce v tropickej krajine, ale na naše veľké počudovanie, na ulici nikde žiadne ovocie. Vybrali sme sa hľadať nejaký trh. Všetko, čo sa dá, sa z krajiny vyváža.

Po skončení socialistickej bratskej výmennej pomoci si musia Kubíci poradiť s tým, čo im vyrastie, pretože sa tu nič nevyrába. Avšak pozor, to ovocie tam niekde je, ale všetko je to čierny trh alebo mini trh niekde na konci mesta. Naopak, keď si objednáte večeru v case u domácich, stoly sa až prehýbajú. Vedia zohnať všetko. Pod pultom. Alebo potme? Pamätáte sa ešte niektorí?

Presunuli sme sa na východ do Vignales. Domáca v našej ďalšej case nás privítala čerstvým džúsom. Do 10 minút bol zo mňa vonku. Mala som naň takú chuť, že moje telo si ani nevšimlo, že som ho vypila. Len to mnou prebehlo.

Náš domáci bol silne uvedomelý fidelista a vysvetlil nám, že pred

rokom 1959 boli v krajine všetci vedomostne zakrpatení, a po roku 1959, teda po víťazstve Fidelovej revolúcie, sú všetci vzdelaní. Každý druhý človek je doktor, ešte aj ten chlap, čo sme ho práve videli v záhrade nosiť dosky na chrbte, je doktor.

Celý večer sme v sebe dusili smiech a na izbe sme to pekne rozbalili. Až nám slzy tiekli zo všelijakých fascinujúcich výplodov sfanatizovaného kubánskeho národa. Pobavilo nás, že spíme na poduškách s potlačou spoločnosti „Iberia“, ukradnutých z lietadla.

Keď sme už boli v tom nezastaviteľnom záchvate smiechu, všimli sme si, že plafón je vyrobený z dosák. Zhodli sme sa na tom, že tie určite na chrbte nosil pán primár, ktorého sme ráno videli v záhrade. Ako povedal domáci, každý druhý je tu doktor a doktorom nevadí ani dosky na chrbte nosiť.

Na večeru sme v našej case mali vždy na výber z troch možností. Vegetariánska, kuracia alebo rybacia večera. Vypýtali sme si rybu. Slovo „ryba“ vyslovte šeptom. Ryby a morské príšery boli v tom čase na Kube zakázanou verejnou vecou. Vláda ľuďom zakázala ryby, lebo sú len na vývoz.

